

MİLLÎ HAFIZA AÇISINDAN KAHRAMANLIK HİKÂYELERİ: “İLERİ YAVRUTÜRK” DERGİSİ ÖRNEĞİ

Mustafa Said KIYMAZ*

Özet

Bu çalışmada 1976-77 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Yayınları arasından çıkan “İleri Yavrutürk” dergisinde yer alan, Osmanlı'nın yıkılışı; Cumhuriyet'in kuruluş yıllarını kapsayan olayların konu edildiği hikâyeler çocuk edebiyatı açısından incelenecektir. Derginin otuz altı sayılık yayın hayatında I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı konulu on hikâye yayımlanmıştır.

Bu çalışmada, ilk olarak dünyada ve Türkiye’de çocuk dergilerinin ortaya çıkışına değinilmiş ardından da İleri Yavrutürk çocuk dergisinden ve derginin yayın çizgisinden söz edilmiştir. Çalışmaya konu olan hikâyeler, önce özetlenmiş, daha sonra bu hikâyeler, çocuk hikâyelerinde olması gereken özellikler açısından incelemeye tâbi tutulmuştur.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk dergileri, hikâye, İleri Yavrutürk.

HEROISM STORIES IN TERM OF NATIONAL MEMORY: THE CASE OF “İLERİ YAVRUTURK” MAGAZINE

Abstract

In this study, the stories in Ileri Yavruturk magazine which were published among Ministry of Education State Books were evaluated in terms of child literature. These stories' subjects are about the events during the Ottoman's last and Republic's first period. The journal have thirty-six issues. The number of these stories is ten.

In this study we mentioned the child magazines published in the world and in Turkey first. After that Ileri Yavruturk journal and its principles were mentioned. The stories which are the subject of this study are summarized first and evaluated in terms of child stories.

Key words: child literature, child journals, story, Ileri Yavruturk.

* Arş. Gör., Adiyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, mkiymaz@adiyaman.edu.tr

GİRİŞ

Avrupa’da gazetecilik çalışmalarının başlaması çocuk dergilerinin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Toplumdaki değişik kesimlere seslenebilecek yayınların ortaya çıkışı da gazetenin yaygınlaşmasına bağlanabilir. Çocuk dergiciliği konusunda ilk adımlar özellikle İngiltere ve Amerika’da atılmıştır. Bizde çocuk edebiyatına yönelik çalışmalar 17. yüzyıla kadar gitse de çocuk dergiciliğinin ortaya çıkışı 19. yüzyılı bulmuştur. 17. yüzyıl çocuk edebiyatı ürünleri arasında şu iki eser önemlidir: Nabi’nin oğlu için yazdığı Hayriye ve Sümbülzade Vehbi’nin oğlu için yazmış olduğu Lutfiye.

Türkiye’de çocuk dergiciliğinin ortaya çıkması Tanzimat dönemine rastlar. Yıllar yılı Avrupa’ya ve dünyaya hükmetmiş olan Osmanlı Devleti, 1839 yılında Mustafa Reşit Paşa tarafından ilan edilen Tanzimat Fermanı ile Batı’nın üstünlüğünü resmen kabul eder. Bu kabul, birçok kültür değişikliğini de beraberinde getirir. Edebî yönden yeni türler denenir. Yaklaşık yirmi yılda kendi neslini meydana getiren Tanzimat devri, yetiştirdiği sanatçılar eliyle Batılı edebî türlerin hemen hepsinde kalem oynatır.

Şinasi’nin 1860’ta ilk özel gazete olan Tercüman-i Ahvâl (1860)’i çıkarmasının ardından kısa zamanda hatırı sayılır kitlelere ulaşan gazete, önemli bir bilgi edinme aracı haline gelmiştir. Gazetenin yakaladığı bu yaygınlık ve etki sahası, çocukların da anlayıp bilgi sahibi olabileceği bir süreli yayının çıkarılması fikrini doğurmuştur. “Mümeyyiz” adlı politika gazetesinin sahipleri, bir de “Çocuklar İçin Mümeyyiz” adını koydukları çocuk gazetesi çıkarmaya başladılar. Her sayısı başka başka renklerde basılan “Mümeyyiz” çok açık bir dille çocuk dünyasını ilgilendiren konuları ele alıyor; bilmece, tefrika ve benzeri yenilikler getirerek örnek bir çocuk yayını teşkil ediyordu. (Gökşen, 1980: 48) Bu ilk denemeyi başka çocuk dergileri de takip etmiştir. Bahçe, Çocuklara Kıraat, Vasıta-i Terakki, Çocuklara Rehber gibi çocuk dergileri bunlar arasında sayılabilir.

1928 yılındaki Harf Devrimi’ne kadar çocuk dergileri yayın hayatlarına eski harflerle devam etmişlerdir. İsmet Kür, Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları (1991) adlı kitabında 1928’e kadar yayımlanmış olan 28 çocuk dergisini tanıtır. 1928 Harf Devrimi çocuk dergiciliğine herhangi olumsuz bir etkide bulunmamıştır. Aksine bu dönemde dergi sayısında bir artma söz konusudur. Eğitim seferberliği neticesinde okula giden çocuk sayısında yaşanan artış çocuk dergilerine de yansımıştır. Harf Devrimi ile dergi sayısında bir artış gözlemlense de dergilerin sürekliliği noktasında Tanzimat ve Meşrutiyet döneminin sıkıntıları aynen devam etmektedir. Cumhuriyet döneminde her açıdan en ön planda olan çocuk dergisi “Doğan Kardeş” dergisidir. Yayın politikası bazen eleştirilere uğramasına karşın dergi, ülkemizde daha sonraları yayımlanan çocuk dergilerine ilham kaynağı olmaktadır. Dergi, Türkiye’de gelişen çocuk dergiciliğine yeni bir ivme kazandırmış ve özellikle de açtığı yarışmalarla çocuk edebiyatı çalışmalarına önemli oranda destek olmuştur. (Yıldırım, 2006: 31) 1928’den 1950’ye kadarki dönemde çıkan çocuk dergileri, çocuğa bir duyarlılık kazandırmak ve çocukların haklarını savunmak üzere yayın hayatına atılmışlardır. 1950’li yıllardan itibaren bu anlayışa sahip dergiler yerlerini Batı’dan, özellikle Amerika’dan gelen ve çeviri yoluyla çocuk dergilerinde yer almaya başlayan çeşitli çizgi roman dergilerine terk etmiştir. Amerikan kültürünün küçük yaşlardan itibaren bu dergiler aracılığı ile çocuklara aktarılması bizim kültürümüz açısından

olumsuz bir durum oluşturmuştur. Bu dönemde çocuk dergiciliği, ticari kaygılar güden yayıncılar eliyle Batı odaklı bir çizgi takip etmiştir. Kendi kültürümüze ait öğeler çocuk dergilerinde pek yer bulamamıştır.

1950'lerden itibaren çocuk dergiciliğinde görülen yabancı kökenli çizgi roman istilası, duyarlı çevreleri birtakım çalışmalar yapmaya itmıştır. Yerli özellikler taşıyan çocuk dergilerinin çıkarılması fikri bu şekilde oluşmuştur.

1976 yılında yayın hayatına başlayan İleri Yavrutürk Dergisi yerli olma konusunda bir yenilik getirdiği iddiasındadır. "Derginin 5. sayısının "İ. Yavrutürk'ten Sizlere" adlı bölümünde bu durum şöyle dile getirilir: *"Elinizde tuttuğunuz, sayfalarını büyük bir zevkle çevirdiğiniz, çizgisiyle, yazısıyla hayran kaldığınız derginin İleri Yavrutürk başta da söylediğimiz gibi tamamen Türk emeğiyle gerçekleştirilen ilk Türk Çocuk dergisidir."*

İleri Yavrutürk Dergisi, sancılı bir dönemin ürünüdür. 1970'lerden sonra Türkiye'deki sosyal ve politik durum dolayısıyla farklı siyasi görüşlerin çocuğa da aktarılması için yoğun bir faaliyet başlamıştır. (Enginün, 1985: 194) Bu dergi, 80 Darbesi ile nihayet bulacak olan karışıklıkların baş gösterdiği 1976-1977 yıllarında yayın hayatını sürdürmüştür. Ülke gençlerinin sağcı-solcu diye ikiye bölündüğü bu zamanlarda yayın hayatı da bu ayrışmadan bir ölçüde nasibini almıştı. Tarafını açıkça belli eden, siyasi organizasyonlar tarafından çıkarılan yayınların dışında kalanlar da açıktan olmamakla birlikte, yaptıkları yayımların içeriği ve takip ettikleri yayın çizgisi itibariyle bir siyasi görüşe daha yakın durmaktadırlar.

Milliyetçi ve muhafazakâr bir yayın çizgisi izleyen İleri Yavrutürk Dergisi, Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Yayınları aracılığı ile çıkmıştır. İlk sayıda bir sunuş yazısı yazan devrin Milli Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem, çocuklara şöyle seslenmektedir: *"Okul, öğretmen ve kitap sizlerin en yakın dostlarınızdır. YAVRUTÜRK bir yeni dostunuz olarak sizlere ellerini uzatıyor. Bu eli tutunuz."*

Çocuk dergileri, çocuk edebiyatının önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Süreli bir yayın olması dolayısıyla takip eden çocuklar tarafından belli zaman dilimlerinde (haftalık-aylık) okunan çocuk dergileri, çocukta belli bir birikim oluşturma noktasında oldukça faydalı olmaktadır. Bu dergiler içeriklerinde yer alan çeşitli metinsel türler aracılığı ile çocuk edebiyatının gelişmesine önemli katkılar yapmaktadırlar. İlk çocuk dergimiz *Mümeyyiz'*den (1869) bu yana yayımlanmış çocuk dergilerinin çocuk edebiyatımızın gelişmesine katkıları, çocuk edebiyatı tarihimizde önemli bir paya sahiptir. (Şirin, 2007: 75)

İleri Yavrutürk'te Yer Alan I. Dünya Savaşı ve Milli Mücadele Konulu Hikâyeler

No	Hikâyelerin				
	Adı	Zamanı	Mekânı	Sayısı	Yazarı
1	Çanakkale Geçilmez	1915 ve 1974	Çanakkale ve Kıbrıs	1	İmzasız
2	Arpacının Ömer	1921-22	Afyon civarı	1 ve 7. sayılar	Ergun KAFTANCI
3	Çallı Hüseyin Çavuş	1917	Galiçya	5	İmzasız
4	Çiğiltepe Kahramanı	1922	Afyon	20	İmzasız
5	Karabiyik Mustafa	1919	Ödemiş	23	İmzasız
6	Gönüllü Turan Onbaşı	1921-22	Anadolu	26	İmzasız
7	Kafkas Cephesinden Anadolu'ya	1920	İstanbul	29	İmzasız
8	Bozkır Şafağı	1921	Ankara	30	İmzasız
9	Gaziantep'li Mehmet	1919	Gaziantep	35	İmzasız
10	Yüzbaşı Ahmet Bey	1915	Çanakkale	36	İmzasız

Hikâyelerin Özetleri

1. Çanakkale Geçilmez: Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında paraşütlerin ucuna bağlanan mankenleri aşağı atan uçaklarımız, paraşüt birliği indirdiğimizi zannederek mankenlere yayılım ateşi açan düşman kuvvetlerinin yerini tespit ederek onları yok etmiştir. Buna benzer bir harp oyunu da Çanakkale'de yaşanmıştır. Karaya çıkarma yapan düşman birlikleri, askerimizin önceden suyun altına döşemiş olduğu dikenli tellere takılarak ilerleyememiş ve birliklerimiz tarafından kolayca avlanmışlardır.

2. Arpacının Ömer: Fakir ve yetim bir genç olan Ömer, ölen babası arpacılıkla uğraştığı için "Arpacının Ömer" diye çağrılırdı. Ömer, kasabanın zenginlerinden Ülfet Ağa'nın bağında bekçilik yapar. Bir gün bağda iken ileriden üç atlının geldiğini görür. Bunlar Kör Mustafa, Mestan ve Ali'dir. Arpacının Ömer, bunlardan düşmanın iki günlük mesafede olduğunu öğrenir. Düşmanla karşılaşmak ve onları silahıyla durdurmak ister. Ertesi gün Armutlu

bucağına doğru yol alır. Armutlu'ya vardığında orada sadece bucak müdürü Mehmet Ali Bey, birkaç askeriyle Mülazım Eşref Bey ve bazı yaşlıların kaldığını görür. Düşmanla savaşma isteğini Mülazım Eşref Bey'e ileten Ömer, komutandan düşmanı gözetleme görevini alır. Yola koyulan Ömer, Çiçekli Dere denilen yerde Afyonlu Çavuş Mustafa'ya rastlar. Çavuş Mustafa cephane sandıklarını askerimize göndermekle görevlidir. Çavuşun yanında karnını doyuran Arpacının Ömer tekrar yola koyulur. Artık düşman hatlarına iyice yaklaşmıştır. Bir ağaç altında düşman askerlerinden birini bulan Ömer hızlı davranarak bu düşman askerini esir alır ve Çavuş Mustafa'ya götürür. Askerlerimiz düşmanın dilinden anlayan birisini bulup gerekli bilgileri esir askerden kolayca alırlar. Ömer bu bilgileri hiç durmadan Mülazım Eşref Bey'e götürür. İyice yorulan Ömer buna rağmen bir türlü uyuyup dinlenmez. Çavuş Mustafa'nın 'düşman sizin oradaki köprüyü geçerse durdurulması zor olur' sözü aklından çıkmaz. Gece gizlice cephaneliğe giren Ömer, yirmi tane dinamiti yanına alarak yola çıkar. Dinamitleri köprü'nün altına yerleştirerek beklemeye başlar. Elinde tüfeğiyle düşmanı bekleyen Ömer, düşman köprüye girdiğinde hem fitili ateşler hem de düşmana ateş etmeye başlar. Büyük bir gürültüyle patlayan köprü onlarca düşman askerini havaya uçurur; fakat Ömer de artık hayatta değildir. Bugün o köprü'nün yerinde çelik bir köprü vardır. Köprü'nün adı da Arpacı köprüsüdür. Ömer'in mezarı da az ilerideki bayırın üzerindedir.

3.Çallı Hüseyin Çavuş: Galiçya Cephesi'ndeki birliklerimiz düşman topçusunun ağır ateşi ve ardından gelen hücumuyla birinci hat siperlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Yalnız Asteğmen Cemil Efendi yerini terk edememiştir. Biraz sonra düşman süngüleriyle parçalanacağı bellidir. Bunu gören Çallı Hüseyin, Ali Usta adlı ere seslenerek ona Cemil Efendi'yi kurtarmaları gerektiğini söyler. İki delikanlı yoğun ateşe aldırmadan sipere dalarlar. Ali Usta şehit olurken Çallı Hüseyin, kumandanı Cemil Efendi'yi omzuna alarak onu kurtarır.

4. Çiğiltepe Kahramanı: 57. tümenin kumandanı Albay Reşat Bey, Afyon dağlarındaki Türk taarruzunda Çiğiltepe'yi çeviren Kızıltaş ve Hasanbel'in alınmasıyla görevlendirilmiştir. Mühimmatın az olması işlerini güçleştiriyordu. Hâlbuki Reşat Bey, Mustafa Kemal'e Çiğiltepe'yi yarım saat içinde ele geçireceğine dair söz vermiştir. Yarım saat geçmiş; fakat Çiğiltepe düşmemiştir. Sözü'nü yerine getirememenin verdiği üzüntüyle Albay Reşat bir not yazarak intihar eder. Bundan biraz sonra Çiğiltepe düşmüştür. Albay Reşat Bey'in ruhu Çiğiltepe göklerinde mesuttur.

5. Karabıyık Mustafa: İzmir'i kolayca işgal eden Yunan kuvvetleri Türk topraklarında rahatlıkla ilerlemeye başlarlar. İzmir ve Aydın'ı alarak Ödemiş'e doğru hızla ilerlerler. Günlerden bir gün, Ödemiş'in Adagide bucağının Hacı İlyas köyünde soylu bir başkaldırının ilk kıvılcımları başlamak üzeredir. Hazinedaroğlu Karabıyık Mustafa, ilerleyen Yunan kuvvetlerine karşı yanına aldığı on beş köy delikanlısıyla birlikte düşmana ilk kurşunu sıkar. Karabıyık Mustafa'nın Yunan'a ilk kurşunu sıktığı Hacı İlyas köyünün bugün adı "İlk Kurşun"dur.

6. Gönüllü Turan Onbaşı: Küçük yaşına ve çelimsiz vücuduna rağmen askere alınmakta ısrar eden Turan, bu isteği kabul olunca da geri hizmetlerde görev almayı reddeder. Komutanından muharebe alanında bir görev ister. Turan'ın görevi, Hasan Çavuş'un mangasıyla birlikte, düşman karargâhını ateşe verip, panik yaratmaktır. Görev başarıyla tamamlanır; fakat Turan hariç herkes şehit olur. Ertesi gün Turan, onbaşı olur.

7. Kafkas Cephesinden Anadolu'ya: 93 Harbi gazisi Yunus Hoca, sürekli savaşın o çetin şartlarını hatırlar ve babası Çanakkale'de şehit düşen torunu Selçuk'la vakit geçirir. Babasını görmek isteyen Selçuk'a eğer uyursa babasını getireceğini söyler. Yunus Hoca, torunu Selçuk'u uyuttuktan sonra sessizce evden çıkar. Anadolu'nun kurtuluşu için Kuvayimillie'ye katılır.

8. Bozkır Şafağı: Düşmanın Sakarya Cephesi'nde ilerlediği, Türk milletinin maddî gücünün tükendiği zamanlarda Meclis'ten bazı vekiller, Meclis'i Kayseri'ye taşımının gerekliliğini savunurlar. Mustafa Kemal'in bu insanlara cevabı net olur: "Son mermimi kullanıp, son nefesimi verinceye kadar savunmama devam edeceğim. Düşman gelip beni, bayrağımın altında, şehit olmuş ve al kanlar içinde yatarken bulacaktır."

9. Gaziantep'li Mehmet: Antep Savunmasının komutanı Kilisli Ömer Bey, silah arkadaşlarına, aralarına yeni bir silah arkadaşı katılacağını müjdeler. Gelen kişi, on iki yaşındaki Milli Mücadeleci Mehmet'tir. Yöreyi avucunun içi gibi bilen Mehmet, daha durup soluklanmadan yeni görevine koşturur. Aldığı mektubu uzun ve tehlikeli bir yolculuktan sonra Davut Çavuş'a ulaştırır. Fakat yaralıdır. Mektubu verir vermez canını teslim eder. O artık Gaziantep'li Mehmet olmuştur.

10. Yüzbaşı Ahmet Bey: Muavenet-i Milliye adlı harp gemisinin komutanı Kıdemli Yüzbaşı Ahmet Bey'e, arkası kesilmeyen ateşleriyle Türk siperlerini zorlayan Golyat zırhlısını batırma görevi verilir. Muavenet-i Milliye, mayınla döşenmiş hatlardan büyük bir ustalıklarla geçerek Golyat zırhlısına yaklaşır. Golyat zırhlısından gelen parola çağrılarını cevapsız bırakarak zaman kazanan Yüzbaşı Ahmet Bey, isabet ettirdiği üç torpidoyla düşman gemisini batırmayı başarır.

DEĞERLENDİRME

1. Çocuk Açısından Hikâyelerdeki Millî Kahramanların Önemi

Her millet ve devlet, kendi varlığını devam ettirecek temel prensipleri çocuklarına geçirmeyi hedef edinir. Çocuk eğitimi ile ilgili görüşlerin değişmesi toplumun değer hükümlerinin değişmesi anlamına gelir. (Şirin, 2000: 192) Türk tarihinde çocuklarımıza anlatmamız gereken birçok sahne vardır. Özellikle I. Dünya Savaşı ve Millî Mücadele'de millet olarak yaşadığımız hadiseler, yeni nesillere mutlaka aktarılmalıdır. Bu konudaki tembelliğimiz, sahneye ithal kahramanların çıkmasına yol açmıştır. Amerikan film endüstrisi, görevini fazlasıyla yerine getirerek tüm dünyaya kendi kahramanlarını kabul ettirmeye çalışmaktadır. Ülkemiz çocukları da bu kahramanları model alarak yetişmektedirler. Bunun sebebi bizlerin bu alanda yeteri kadar çalışmamış olmamızdır. Bu alanda büyük bir boşluk olduğu çok açıktır. Yıllardan beri bu boşlukta Ömer Seyfettin'in eserleri tek başına hükümandır. Sağlam ana fikirleriyle bu eserlere hala muhtacız. (Şirin, 2000: 193) Kaybettiği savaşlardan dahi kahramanlar oluşturmayı başaran Batı karşısında, hakiki kahramanlarımızı göz ardı ederek unutulmaya mahkûm etmemiz bizler açısından üzüntü verici ve tehlikeli bir durumdur.

Her millet, çocuklarına anlatabileceği kahramanlar kadar geleceğe kalacaktır. Millî şuur taşıyan hikâyeler oldukça, yeni nesil, ülkesinde güzel işler yapmak için kendinde kudret bulacaktır.

İnsan hayatında olan veya olma ihtimali bulunan, olacak kanısı uyandıran olayları belli bir hacim içinde anlatan bir tür olan hikâyeler (Karataş, 2004: 202) kısa olmanın verdiği bir avantajla kolaylıkla okunurlar ve hemen her konuda yazılmış olabilirler.

Hikâyeler çocuk edebiyatı açısından oldukça önemlidir. Okuma sevgisinin oluşmasında hikâyelerin rolü büyüktür. 9-10 yaşlarına kadar masallardan keyif alan çocuklarda, bu yaşlardan sonra gerçek olay ve olgulara yönelim başlar. Bu yaş diliminden itibaren yaşanmış ya da yaşanması mümkün olayları konu edinen hikâyeler çocukların ilgi alanına girer. Çevresinde ve dünyada olup bitenlere karşı bir merak duygusu içinde olan çocuğu, iyi seçilmiş metinlerle karşılaştırılarak çocuğun bu merakının olumlu şekilde yönlendirilmesi sağlanabilir. Bu faydaların yanında yine dili doğru kullanma, kelime dağarcığını zenginleştirme yönlerinden hikâyeler önemli rol üstlenirler.

Toplum bünyesinde kalıcı izler bırakan, kahramanlık zamanlarını ya da ağır felaket günlerini hatırlayıp o durumlara bir daha düşmemek adına toplum bilincini tazeleyen tarihî hikâyelere çocuklarımızın her zaman ihtiyacı vardır. İleri Yavrutürk'teki bu hikâyeler, konularını birlik beraberliğe en çok muhtaç olduğumuz savaş ve işgal yıllarından almıştır. Derginin çıktığı tarihler Türkiye'nin karışıklığa yuvarlandığı, toplumun iki zıt kutba ayrıldığı ve bu iki grubun birbirine düşman gözüyle baktığı yıllardır. Her açıdan zor ve tarihî bir zaman dilimi olan bu yıllarda İleri Yavrutürk Dergisi, sayfalarında bu tür kahramanlık hikâyelerine yer vererek topluma, geçmişte başardığı güzel işleri hatırlatma yolunu tutarak birlik ve beraberliğin yeniden tesisi noktasında çocuklar aracılığıyla topluma katkı sağlamayı düşünmüş olabilir. Dergilerin buna benzer bir işlev yüklenmesine Meşrutiyet Dönemi çocuk dergilerinde de rastlıyoruz. Bu durum, dönemle ilgili bir doktora tezinde (Gurbetoğlu, 2006: 332) şu şekilde özetlenir:

Birlik ve beraberlik konusunun çocuk dergilerinde sıkça yer bulmasının önemli nedeni vardır. Balkan savaşları sırasında, meşrutiyetin getirdiği aşırı serbest ortamda siyasal anlaşmazlıklar ve partililik anlamındaki kısır çekişmeler halkın çeşitli gruplara ayrılmasına, birlik ve beraberliğin bozulmasına neden olmuştur. Siyasal çekişmeler sonucu toplumsal birlik o şekilde bozulmuştur ki, durum askerlerin de siyasal kamplara bölünmesine yol açmıştır. Balkan savaşlarının kaybedilmesinin önemli nedenlerinden birisi olarak da bu birlik ve beraberliğin bozulması gösterilmektedir. O nedenle birlik ve beraberlik ruhunun geliştirilmesi, çocuk dergilerinin en fazla önemseddiği konulardan birisi olmuştur.

Meşrutiyet döneminde özlem duyulan birlik ve beraberlik düşüncesine 1975-80 arası yıllarda da özlem duyulmuştur diyebiliriz.

2. Hikâyelerin Çocuk Hikâyelerinde Aranan Nitelikler Açısından Değerlendirmesi

Çocuk için yazılan hikâyelerde bulunması gereken özellikler nelerdir? Bu soruya, çocuk edebiyatı alanında çalışma yapıp eser ortaya koyan yazarlar çeşitli cevaplar vermişlerdir. (Ciravoğlu: 2000, Demiray: 1971, Gökşen:

1980, Güleriyüz: 2006, Kıbrıs: 2000, Nas: 2002, Oğuzkan: 2001 Yılar ve Lokman: 2007) Bu cevaplardan birbirine en yakın ve ortak olanlarından da yararlanarak bir sıralama yapmak gerekirse:

1. Seçilen konu 'hedef kitle' olarak alınan çocukların ilgi alanlarına, hayat tecrübelerine ve kavrama olanaklarına uygun olmalıdır. Çocuğun yabancı olduğu konular (politik, cinsel, tahrik edici) çocuk hikâyelerinde işlenmemelidir. Ayrıca konu; özlü anlaşılabilir ve net olmalıdır.
2. Çocuk hikâyelerinde geçen olaylar çocuğun düşünce dünyasına uygun olmalı, kalabalık şahıs kadrosuna, uzun tasvirlerle, bıktırıcı tanımlara ve karmaşık ilişkilere yer verilmemelidir. Çocukta ilgi ve yazınsal beğeni oluşturan devinimli olay ve durumlara, mantıklı sonuçlarla biten hareketli olaylara yer verilmelidir. Ayrıca hikâyede çevre iyi belirtilmeli ve cümlelerdeki sözcük sayıları çocuğun yaşına uygun olmalıdır.
3. Hikâyeler, çocuğu okumaya güdüleyici, ilgi uyandırıcı, sürükleyici ve okumaya kışkırtıcı olmalıdır. Kullanılan dil sade ve açık bir nitelik taşımalıdır. Çocuğu iyi, güzel ve doğru saydığımız tüm olumlu duygulara yönlendirecek nitelikte olmalıdır. Bunun için de yazının iç planlamasında gerilim ve gerilimi oluşturan öğeler, olaylar iyi ayarlanmış olmalıdır. Karakterler iyi bir şekilde tanımlanmalıdır. Bu karakterlerin çocuğa olumlu etkide bulunması son derece önemlidir.
4. Hikâyeler, aşırı öğretici, öğüt verici olmamalı, alınması gereken mesajı, okuyucuların, olayların içinde olayları yaşayarak almaları sağlanmalıdır.
5. Hikâyelerde resim olmazsa olmazdır. Uygun düzeyde ve miktarda, ayrıca konuyla ilgili resimler mutlaka kullanılmalıdır. Resimlerin renkli olması çocuğun ilgisini daha çok arttırır.

Dergide yer alan on hikâyeden dokuzu kısa hikâye özelliğindedir. "Arpacının Ömer" adlı hikâye ise birinci sayıdan itibaren yedi sayı devam eden bir seri halinde yayımlanmıştır.

Birinci sayıda yer alan **Çanakkale Geçilmez** adlı hikâye şu cümleler ile başlar: *Savaşta kahramanlık cesarettten ibaret değildir. Cesaretin yanı sıra akıl ve zekâ da gereklidir. Türk milleti yüzyıllar boyunca savaşlarda yalnız cesaretini değil, akıl ve zekâ üstünlüğünü de göstermiştir. Buna yüzlerce misal gösterebiliriz, ama burada sadece iki misalini vereceğiz.* Diyerek Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında birliklerimizin uçaktan paraşütle manken atmasını anlatır. Düşmanlar asker zannettikleri bu mankenlere ateş ederek yerlerini belli etmiş ve uçaklarımız tarafından imha edilmekten kurtulamamışlardır. Bu hikâyede örnek gösterilen ikinci hadise ise Çanakkale'de geçer. Çıkarma yapan düşman kuvvetlerine Türk askerinin bir sürprizi vardır. Sığ sular yüzünden karaya yanaşamayan römorkörler 30-40 metre açıkta askerleri suya indirmişlerdir, *fakat ne dehşet!.. Suya sıçrayanlardan hiç biri yerinden kımlanamıyordu. Meğer su altına yerleştirilen dikenli tel setleri varmış.* Hareketsiz kalan bu düşman askerleri bataryalar için kolay bir av olmuşlardı. Bu iki örnekten yola çıkarak çocuklara verilmek istenen mesaj hikâyenin başında açıkça belirtilmiştir. *Öyküler aşırı öğretici, öğüt verici olmamalı, olayların içinde, insanlar*

olayları yaşayarak bu dersi ya da deneyimi kendileri çıkarmalı. (Güleryüz, 2006: 267) Bu hikâye, verilmek istenen mesajın sezdirilme yolu ile değil de doğrudan verilmesi açısından eleştirilebilir.

İkinci hikâye yedi sayı boyunca devam eden **Arpacının Ömer** adlı hikâyedir. Yunan işgali yıllarında Afyon yakınlarındaki bir kasabada düşmana yiğitçe karşı duran Arpacının Ömer bu hikâyenin başkahramanıdır. Çocuklara örnek olması açısından Ömer iyi bir modeldir. Yaklaşık on beş yaşlarında olan Ömer, annesine bağlı, ülkesini seven, düşmanlara karşı koymak için can atan bir gençtir. Okula gidememiş olan Ömer, buna rağmen kasabaya gelen okumuş insanlardan bir şeyler öğrenmiştir. *Yazamıyordu, fakat kekeleye kekeleye de olsa okuyabiliyordu. Nasıl olsa bir gün yazacaktı da...* Bu sözler dolaylı yoldan okuma-yazma azmini yücelten bir mesaj vermektedir. Bu mesajla, çocuk hikâyelerinde olması gereken, çocuğu iyi, güzel ve doğru saydığımız tüm olumlu duygulara yönlendirecek nitelikte olmalıdır, (Ciravoğlu, 2000: 81) ilkesine uygun bir durum oluşmuştur.

Kör Mustafa ile karşılaşmasında Ömer, çocuksu zihninde yer bulamayan bir durumu Kör Mustafa'ya sorar: *Ağam sen karınca bile incitmez bir insansın, nasıl olur da ktır ktır adam kesersin?* Kör Mustafa'nın cevabı zor şartların insanı nasıl değiştirebileceğinin bir kanıtıdır sanki: *Karınca başka şeydir, düşman başka şey Ömer... Bu millet ve vatan için, sen bile günü gelince yüzlerce Yunanlıyı ktır ktır doğrayacaksın. Ben bu topraklar üzerindeki karıncaların bile düşman çizmesi altında ezilmemesi için düşman kesiyorum. Vatan için millet için...*

Çocuk açısından kişiliğin tam manasıyla oturduğu yıllardır 14-15 yaşları. Artık oyunları bir tarafa bırakıp daha ciddi meseleler üzerine düşünüp onları anlama vaktidir. *Arpacının Ömer, küçücük kafasında Mustafa ağasının bu sözlerine yer aramış, sonunda da bulup ağasına hak vermişti. Bu millet ve bu vatan için düşmana kılıç çalmak, kurşun sıkmak haktır, ktır ktır kesmek görevdir. Din uğruna, Türklük uğruna ölmek demek şehitlik şerbetini içmek demektir...*

Hikâyede geçen *"Bu millet ve vatan için, sen bile günü gelince yüzlerce Yunanlıyı ktır ktır doğrayacaksın."* cümlesi her ne kadar vatan sevgisinin şiddetini yansıtmaya çalışsa da "ktır ktır adam doğrama" ifadesi çocuğun zihninde öldürmeyi tabiileştirme ve basitleştirme tehlikesi taşımaktadır. Bu nedenle vatan sevgisi düşüncesinin daha doğru bir ifadeyle anlatılması gerektiği söylenebilir. Bu tür tarihsel olayları işleyen hikâyeler didaktik özen ister. Bu çeşit yapıtlar üstünlük duygusu, dar ve ırkçı bakış savaşı yanlılığını aşılamamalıdır. (Nas, 2002: 251)

Çocuğa anlatılacak/okunacak öykünün seçimi, son derece önemlidir ve çocuğu tanımayı gerektirir. Anlatılacak/okunacak öykü çocuğun duygu ve düşünce dünyasında olumlu kazanımlar sağlayacak örnekler arasından seçilmiş olmalıdır. (Akbayır; Şahin, 2005: 197) Çocuklara erdemli davranışlar kazandırmak çocuk hikâyeleri açısından önemli bir özelliktir. Emanete layıkıyla sahip çıkmak, kendine ait olmayan bir şeyi başkasına vermemek olgusu bu hikâyede şu sahnede geçer: *Sağol Ömer, vaktimiz yok. Şuradan birer salkım üzüm helal et de hem koşalım hem yiyelim... Ömer durakladı, üzüm Ülfet ağasının malıydı. Veremezdi, ama aklına birden savaş geldi... Zor durumlarda yapılan bazı şeyler mazur görülebilir. Tüm milletin ölüm-kalım mücadelesi verdiği bir ortamda Ömer düşünerek ve haklı bir sebebe bağlayarak istenen üzümleri verir. Mademki Ülfet ağa, bu vatan*

ve bu millet için varını yağunu veriyordu, o halde üzümünü de verecekti... Ömer, dört beş salkım üzüm koparıp Mustafa ağasına uzattı.

Ömer Armutlu'ya giderken yolda bir kağnyı rastlar. Kağnyı süren adamla konuşur. Adam ona Armutlu'ya niçin gittiğini sorar. Ömer, ona dumanları görüp merak ederek buraya kadar geldiğini söyler ama bu doğru değildir. Aslında düşmanla savaşmaya gitmektedir. *Arpacının Ömer ilk defa ve istemeyerek yalan söylemişti. "Affet beni, başışla beni ya Rabbim" diye dua etti içinden. Arpacının Ömer uzaklaşmakta olan kağnyının gıcirtısını hala kulaklarında hissediyordu. Üzgün sayılırdı, o güne kadar hiç kimseye yalan söylememiş, yalan söyleyenlerin de ayıplandığını öğrenmişti. Oysa şimdi, ayıp sayılan bir işi kendisi de yapmıştı. Bir tereddüt geçirmekteydi. Vatan için yalan söylemek herhalde ayıp değildir... Aklından bunu geçiriyordu. Etrafta yaşlı bir insanın olmasını o kadar arzu etmişti ki o an. Ona sorabilir, vatan için yalan söylemenin ayıp olup olmadığını sorabilir ve ferahlardı. Dokunsalar ağlayacak haldeydi... Fakat bu tereddütten çabuk sıyrılır. Çünkü bu yalanı yüce bir amaç için söylemişti. Tekrar konuştu kendi kendine: Ben yalan söylediysem vatan için söyledim, millet için söyledim. Böyle yalanı Allah affeder, kul ayıplamaz...*

Bu hikâye Ömer Seyfettin'in "Bir Çocuk: Aleko" (Seyfettin, 2005) adlı hikâyesiyle bazı yönlerden benzeşmektedir. Yüce amaçlar uğruna yanlış olarak nitelenen davranışlarda ve fiillerde bulunmak Ömer Seyfettin'in "Bir Çocuk: Aleko" adlı öyküsünde de sıkça geçer. Papazın verdiği şarabı içmek istemeyen Aleko, içmeye mecbur kalınca kendi içinde bir ikileme düşer "Köydeki hocanın ramazan vaazlarında 'Bir damlası haramdır. İçen imansız gider' dediğini hatırladı" Aleko bu duruma kendi zihninde uygun bir açıklama bulmakta gecikmez: "Ama... Hayır... O keyif için, günah için mi içecekti! Zorla... İçmese bunların arasında barınabilir miydi?"

İki hikâyenin kahramanı da çocuktur. Bu çocuklar savaş ortamında ulaşabildikleri askeri birliğin komutanından vatana hizmet için görev isterler. Bu görevin geri hizmet olmaması da ayrıca istekleridir. Aynı durumu iki hikâyede geçen şekliyle verecek olursak, Arpacının Ömer'de bu durum şöyle geçer:

- Kaç yaşındasın Ömer?
- İyi bilmiyorum, 15 yaşındayım galiba
- Cepheye gitmekte ısrar ediyor musun?
- Heee!
- Eee, ne yapacaksın cepheye?
- Düşmana kurşun atacağım ağam...
- Ama ölmek de var bu işin içinde...
- Olsun, vatan için ölmemez mi ağam?

Benzer ifadeler Bir Çocuk: Aleko'da ise şu şekilde yer alır:

- Paşa ayağa kalktı. Ta gözlerinin içine baktı:
- Ya ne istersin?

-Hizmet etmek isterim.

-Nasıl hizmet?

-...

-Küçüksün, çarpışamazsın. Okuyup yazman var mı?

-Azıcık okurum.

-Seni telefoncuların yanına vereyim. Telefoncu ol.

Ali yutkundu. O, büyük bir iş yapmak, fedakârlık yapmak, başkalarının yapamayacağı bir şey yapmak istiyordu.

İki hikâye de benzer şekilde sonlanır. Vatana hizmet aşkıyla yanan bu çocukların ikisi de düşman kuvvetlerine önemli miktarda zarar verirler; fakat kendi canlarını da kurtaramazlar. Hikâyelerde bu sonların nasıl olduğunu verecek olursak Arpacının Ömer’de bu son şöyle gerçekleşir:

“-Bir adım daha atanı vururum. Yurdumu çiğneyen herkesi vururum...

Ardından tüfeğini ateşledi, peşpeşine ateş ediyor ve öndekileri vurup deviriyordu... Düşman askerleri şaşkınlıktan tüfeklerini ateşleyememişlerdi... Biri tam Ömer’e nişan almışken, köprü büyük bir gürültü ile havaya uçtu... Ömer artık yaşamıyordu!.. Ama düşman da köprüyü geçememiş ve Türk yurdunda bozguna uğrayacak yerde kalmıştı.”

Buna benzeyen bir son da Aleko’nun kaderi olmuştur:

“Ne cesaretle buraya geldin? Şimdi kurşuna dizileceksin.

-Beni kurşuna dizemeyeceksiniz.

Ali’nin gözleri büyüdü. Bir adım daha ileri yürüdü. Kumandan hemen cebinden bir revolver çıkardı. Bir kasıttan korkuyordu. Ali daha ziyade gülüyordu. Tercümana:

-Vakit dar, çabuk söyle. O beni öldüremeyecek, ben onu öldüreceğim! dedi.” Patlayan bomba Aleko ile birlikte düşman komutanını da öldürür.

Üçüncü hikâye **Çallı Hüseyin Çavuş** adını taşır. Bu hikâyenin kurgusu oldukça basittir. Düşman eline geçen cephede kalan zabıt vekili (asteğmen) Cemil Efendi, düşman tarafından öldürülmek üzereyken Hüseyin Çavuş ve Ali Usta adlı askerler tarafından kurtarılır. Bu hikâyede, düşman arasında kalmış olsa bile, kendi canını tehlikeye atma pahasına kumandanını kurtaran askerler üzerinden bir mesaj verilmektedir. *İşte bu anda, Çallı köylü Hüseyin, kumandanını kurtarmanın kendisi için mukaddes bir vazife olduğunu gördü.*

Dördüncü hikâye **Çiğiltepe Kahramanı**’dır. Hikâyenin konusu tarihî bir olaya dayanmaktadır. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa’ya, stratejik önemi savaş açısından büyük olan Çiğiltepe’yi yarım saat içinde alacağına dair söz veren Albay Reşat, sözünü yerine getiremeyince intihar etmiştir. Bu olay hikâye tekniğine uygun olarak düzenlenip çocukların seviyesine uygun hale getirilmiştir. Burada Türk askerinin verdiği söz için düşünmeden ölüme bile gitmesi işlenmiştir. Komutanının huzuruna sözünü yerine getirememiş bir halde çıkmaktansa ölmeyi tercih eden Albay Reşat kendi şahsında bütün Türk askerlerini temsil etmektedir.

Beşinci hikâye **Karabiyik Mustafa**'dır. Orduları terhis edilmiş, savunma imkânları elinden alınmış toprakları ve onun halkını kolayca ele geçirmek üzere saldıran Yunan kuvvetleri, karşılarında yiğit Ege halkını bulur. Hazinedaroğlu Karabiyik Mustafa vatan savunması için harekete geçmeyi bekleyen diğerlerine bir kıvılcım olmuştur. Düşmanı görünce gerisin geriye kaçmak yerine tüm köy halkı, delikanlıları, ihtiyarları ve kadınlarıyla düşmana karşı dururlar. Zorluklar ve imkânsızlıklar içinde dahi ümidini ve direnme gücünü yitirmeyen bu insanlar, hikâyeyi okuyan çocuk açısından kolayca örnek alınabilecek özelliktedirler.

Altıncı hikâyenin adı **Gönüllü Turan Onbaşı**'dır. Anadolu'daki düşman işgaline son vermek üzere Türk milleti varını yoğunu ortaya koyarken çocuk yaştakiler de silahaltına alınmak için can atmaktadırlar. *Turan da silahaltına alınmak isteyen belki de en fazla isteyen ufacık ve zayıfça bir gençti. Bir çocuk demek daha doğru olur ama yüreği bir delikanlının yüreği gibi vatan ve Türklük sevgisiyle çarpıyordu. Onu durdurmak imkânsız gibiydi. Ufacık vücuduyla öylesine direniyordu ki, silahaltına alınmak için, o zamana kadar sessizce ve kimseden habersiz ağlayan anacığı Ayşe Kadın bile dayanamayarak adeta kükredi:*

-Binbaşım! Binbaşım!.. Varın alın evladımı askere... Verin eline silahı, yürüsün namusumuza, ırzımıza göz diken düşmanın üstüne, hem de. Balkanlarda şehit düşen babasının öcünü alsın. Her durumun heyecanlı yanlarının daima belirtilmesi (Oğuzkan, 2001:109) çocuklar için yazılan hikâyelerin taşıması gereken özelliklerdendir. Hikâyenin alıntılarımız yukarıdaki kısmı, okuyan küçük yürekleri heyecandıracak bir bölümdür. Küçük yaşlardan itibaren çocuğa kazandırılacak vatan kavramı ve onun kutsallığı fikri, ileriki yıllarda bilinçli nesiller oluşması açısından oldukça faydalı bir çalışma olacaktır. Bu hikâyenin kahramanı olan Turan, hikâyeyi okuyan aynı yaşlardaki çocuklarda benzer duyguların filizlenmesini sağlayacak nitelikte bir tiptir.

Yedinci hikâye **Kafkas Cephesinden Anadolu'ya** adını taşır. 75 yaşındaki Yunus Hoca gençliğinde Doksan üç Harbi'nde savaşmış eski bir askerdir. Vatanın işgale uğradığı 1920 yılında, bu eski kahramanlık günlerini hatırlayıp duyulanmaktadır. Torunu Selçuk'un babası olan oğlu Şeref'i Çanakkale'de kaybeden Yunus Hoca, tüm ilgisini torununa yönelterek onu avutmaya çalışmaktadır. Yaşı oldukça ileri olan Yunus Hoca buna rağmen Milli Mücadele'de görev almaktan çekinmez. *Anadolu'ya cephane yükleyen motorun yanına geldiğinde, motor kalkmak üzereydi.. Yunus Hoca alelacele motora atladı. İhtiyarlığını unutturan bir çeviklik ve dinçlikle hareket ediyordu. Tahir ve Zivin Meydan Savaşlarının bu eski kurdu, bu sefer Anadolu'ya geçip; orada, sömürgeci, istila ordularına karşı savaşmaya gidiyordu.*

Şafak sökerken Yunus Hoca ve motordakiler Anadolu'ya ilk adımlarını atmışlardı.. Hepsinin elinde birer mavzer vardı ve mavzerler Anadolu'nun kurtuluşunu Türkiye'nin kurtuluşunu müjdeliyordu. En zor şartlardan en parlak zaferlerin çıkarılabileceğinin en somut örneği olan Türk Kurtuluş Savaşı, İstanbul'dan Anadolu'ya geçerek kurtuluş meşalesini ateşleyenler tarafından başlatılmıştır. Bulduğunuz yer işgale uğramış olabilir; fakat direnişe devam etmenin her zaman bir yolu vardır. Bu hikâyeyi okuyan çocuk, umudun hiç kalmadığı durumlarda dahi yapılacak bir şeyler olduğunu sezecektir. Yaşlı hali ile direnişe katılan Yunus Hoca Türk milletinin direnmekten yorulmayan yapısını ortaya koyan bir örnektir.

Sekizinci sırada **Bozkır Şafağı** adlı hikâye yer alır. Bu hikâyenin konusu gerçek bir olaya dayanmaktadır. Kurtuluş Savaşı esnasında düşman kuvvetlerinin Sakarya Cephesi'nde ilerlediği günlerde Ankara'da bazı milletvekilleri Meclis'in Kayseri'ye taşınması için harıl harıl çalışmaktaydı. *Bu tip insanlar Türk Milletinin dertlerine tercüman olmaktan ziyade, işleri yavaşlatmak, savsaklamak daha doğrusu kurtuluş ve bağımsızlığı engellemek istiyorlardı.* Toplumca en zor günleri yaşadığımız zamanlarda içimizdeki bazı insanlar gerçek niyetlerini gizleyerek kurtuluş yolunda engeller çıkarmaya çalışmışlardır. Bu insanlara Mustafa Kemal'in cevabı kararlılığın ve sarsılmaz inancın bir göstergesidir: *Olmaz arkadaşlar. Benim, düşmanı mutlaka yeneceğimize dair imanım hiçbir zaman sarsılmamıştır. Siz isterseniz gidiniz. Ben gitmeyeceğim! Düşmanın batıdan Ankara'ya girdiğini görünce bir elime mavzeri, bir elime Türk Bayrağını alacağım. Elmadağı'nda bir kayanın üstüne çıkacağım. Türk Bayrağını kayanın üstüne dikip, üzerinde bulunduğum kayayı savunacağım. Son mermimi kullanıp, son nefesimi verinceye kadar savunmama devam edeceğim. Düşman gelip beni, bayrağımın altında, şehit olmuş ve al kanlar içinde yatarken bulacaktır.* Çocuk hikâye ve romanlarında tasvirler, konuyu geçtiği ortam, kahramanların buldukları ruh durumu çok iyi verilmelidir. (Ciravoğlu, 2000: 81) Çocuk okurlar bu hikâyeden Kurtuluş Savaşı'nı kazandıran ruh ve inancı, mevcut şartların güçlüğünü de göz önünde bulundurarak anlayacaklardır.

Dokuzuncu olarak **Gaziantep'li Mehmet** hikâyesini inceleyecek olursak olay; önce İngilizlerin ardından da Fransızların işgaline uğrayan Antep'te geçmektedir. Şehri savunan birliğe katılan Milli Mücadeleci Mehmet hikâyenin kahramanıdır. Yöreyi avucunun içi gibi bilen Mehmet, komutanının verdiği görevi yerine getirmek için insanüstü bir çaba göstermektedir. *Taşıyla toprağıyla adım adım bildiği derelerden, tepelerden aşarak, soluk bile almadan koşuyordu. Zaman ilerliyordu ama yol bir türlü tükenmiyordu. Antep'li küçük savaşçı, vazifesini bir an önce başarıyla sonuçlandırmak için küçücük yüreğini zorluyor, koştuktan ve yürümekten yorulan ayaklarındaki sancıyı duymak istemiyordu.* Milli Mücadeleci Mehmet, gösterdiği kahramanlık ve küçük yaşta dolayısıyla okuyucu konumundaki yaşlılarının kolayca özdeşim kurabileceği nitelikte bir hikâye kahramanıdır.

Son hikâye **Yüzbaşı Ahmet Bey**'dir. Çanakkale Savaşları'ndan bir sahneyi konu alan bu hikâyenin kahramanı, hikâyeye adını da veren Yüzbaşı Ahmet Bey'dir. Yaşanan olay oldukça sade bir dille, kahramanının heyecanını ve kararlılığını yansıtan cümlelerle okuyucuya sunulmuştur. *Arkadaşlar, Golyat zırhlısını batırmak hiç olmazsa susturmak görevi bize verildi. Seddülbahir'de vuruşan arkadaşlarımıza en büyük yardımı Golyat denen İngiliz zırhlısını tesirsiz hale getirmekle yapacağız... Başaracağımıza inanıyor ve siz değerli silah arkadaşlarıma güveniyorum. Allah bizimledir!*

SONUÇ

Özellikle ilk gençlik çağlarını yaşayan bireyler, çevrelerinde kendilerine örnek olabilecek modellere ihtiyaç duyarlar. Kahramanlık temalı tarihî hikâyeler ve onlarda yer alan kahramanlar bu ihtiyaç için biçilmiş kaftan durumundadır. İleri Yavrutürk dergisinde yer alan on hikâye, kahramanlarının vatan için her türlü fedakârlığı yapan karakterler olması sebebiyle işlevini büyük oranda yerine getirir. Hikâyelerin uzun betimlemeler içermemesi, derin düşüncelerden, kavranması birikim gerektiren olgulardan ziyade eylemlere ağırlık vermesi bu

hikâyeleri çocuk açısından uygun hale getirir. Verilen mesajlar çocuğun duygu ve düşünce dünyasına olumlu katkılar yapacak özelliktedir. Hikâyelerde gözlenen bir diğer özellik ise sürekli değişen olaylardır. Yapısı gereği sürekli olarak hareket eden çocuk, doğal olarak hareketli metinlerden zevk alacaktır. Metinlerde yer alan olay ve kahramanlar akla uygun, basit, her zaman karşılaşılabilecek tarzdadır. Bu açıdan çocuğun kavrayış ve anlayış seviyesine hitap eder. Konusunu tarihî olaylardan alan hikâyeler genellikle çocukluktan ilk gençliğe adım atan çocukların ilgisini çeker. Tarihî konulu bu tür hikâyeler çocuklarda ulusal tarih bilinci ve vatan sevgisini uyandırıp bu duyguların gelişmesini sağlar. Hikâyelerin yanında bulunan resimler konuyu iyi bir şekilde yansıtmaktadırlar. Savaş alanlarını anlatan canlı tasvirler her hikâyeyi süslemektedir. Hikâyeler heyecanlı bir anlatım tarzıyla anlatılarak okuyucu ilgisi sürekli canlı tutulmuştur. Yer yer şiddet unsurlarına yer verilse de bu durum çocuk psikolojisi açısından olumsuz sonuçlar doğuracak bir seviyeye erişmez. İleri Yavrutürk Dergisi'nde yer alan bu hikâyeler, yerli unsurların çocuk edebiyatı ürünlerinde görülmesinin zorlaştığı yıllarda milli bir hassasiyetle işlediği konular aracılığı ile bu konudaki büyük bir boşluğu doldurmuştur.

KAYNAKÇA

- AKBAYIR, Siddık; ŞAHİN Şerife (2005), "Yaş Gruplarına Göre Çocuklar İçin Edebiyat", *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, sayı 104-105 s. 197.
- CİRAVOĞLU, Öner (2000), *Çocuk Edebiyatı*, Esin Yayınevi, İstanbul.
- DEMİRAY, Kemal (1971), *Türkçe Çocuk Edebiyatı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- ENGİNÜN, İnci (1985), *Türk Dili Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, TTK Basımevi, Ankara.
- GÖKŞEN, Enver Naci (1980), *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- GURBETOĞLU, Ali (2006), *II. Meşrutiyet Döneminde Yayımlanan Çocuk Dergilerinin Eğitim Açısından İncelenmesi (1908-1918)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- GÜLERYÜZ, Hasan (2006) *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*, Pegema Yay. Ankara.
- İmzasız_a (1976), *Çanakkale Geçilmez*, İleri Yavrutürk, 1, 16-17.
- İmzasız_b (1976), *Çallı Hüseyin Çavuş*, İleri Yavrutürk, 5, 16-17.
- İmzasız_c (1976) *Çiğiltepe Kahramanı*, İleri Yavrutürk, 20, 16-17.
- İmzasız_d (1976), *Karabıyık Mustafa*, İleri Yavrutürk, 23, 16-17.
- İmzasız_e (1977), *Gönüllü Turan Onbaşı*, İleri Yavrutürk, 26, 16-17
- İmzasız_f (1977), *Kafkas Cephesinden Anadolu'ya* İleri Yavrutürk, 29, 16-17
- İmzasız_g (1977), *Bozkır Şafağı* İleri Yavrutürk, 30, 16-17.
- İmzasız_h (1977), *Gaziantep'li Mehmet* İleri Yavrutürk, 35, 16-17.
- İmzasız_ı (1977), *Yüzbaşı Ahmet Bey*, İleri Yavrutürk, 36, 16-17.
- KAFTANCI, Ergun (1976), *Arpacının Ömer*, İleri Yavrutürk. 1-7, 26-27.
- KARATAŞ, Turan (2004), *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Akçağ Yay. Ankara.
- KIBRIS, İbrahim (2000), *Uygulamalı Çocuk Edebiyatı*, Eylül Yayınevi, Ankara.
- KÜR, İsmet (1991), *Türkiye'de Süreli Çocuk Yayınları*, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını-Sayı: 50 Ankara.

- NAS, Recep (2002), *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- OĞUZKAN, A. Ferhan (2001), *Çocuk Edebiyatı*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- SEYFETTİN, Ömer (2005), *Bir Çocuk Aleko, Bütün Hikâyeleri 10*, Üç Harf Yayınları, İstanbul.
- ŞİRİN, Mustafa Ruhi (2000), *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, Çocuk Vakfı Yay. İstanbul.
- ŞİRİN, Mustafa Ruhi (2007), *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*, Kök Yay. Ankara.
- YILAR, Ömer; LOKMAN, Turan (2007), *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Pegema Yayıncılık, Ankara.
- YILDIRIM, Haydar (2006), *Doğan Kardeş Dergisinde Yer Alan Metinlerin Tür, İçerik ve Anlatım Özelliklerinin Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.